

ten de Mithridaat, Theriaca, en het saamen-
gestelde poeder van amber (v) [L.].

HYSSOPI folia: *Hyssopi officinarum, caerulea sive spicata* C. B. Ysop: de bladeren er van [L. E.].

De bladeren van Ysop hebben eenen speeryagtigen reuk, en eenen heeten prikkelenden smaak. Behalven de algemeene krachten der Speceryen, worden ze aangepreezen in vogtige Amborfligheden (x), hoesten, en andere borst- en long-ziekten; en gezegd de ontlasting van de borst (y) zeer te bevorderen. Een enkel water wordt van dezelve bereid in de *Edinburgsche Apothek*.

JACOBÆÆ folia: *Jacobææ vulgaris laciniata* C. B. St. Jacobskruid; de bladeren 'er van.

Deze plant met gekerfde bladeren groeit in 't wilde aan de kanten der wegen en op onbebouwde plaatsen. Derzelve smaak is wrang, bitter, prikkelend, en zeer onaangenaam: by *Simon Pauli* staat zy zeer gepreezen tegen Roodeloopen (z); doch haare walgende smaak is oorzaak geweest, dat ze niet in de praktyk gekomen is.

JALAPIUM [L. E.] Jalappe.

Jalappe is de wortel van een Amerikaansch kruid, zynde een soort van zagte-winde, of Klokjes-winde (a); welke in dunne dwarse Schyfjes, uit *Xalappa*, eene provincie van *Nieuw Spanje* tot ons wordt overgebracht. Men moet zodanige stukken van dezelve verkiezen, die zeer vast, hard, zwaar, donker van kleur zyn, en de meeste zwarte rondgaande streepen hebben. Men zegt dat 'er wel schyven van de wortels van wilden wyngaard (b) onder die van *Jalappe* vermengd worden: doch deezee kunnen ligtelyk onderscheiden worden door derzelve witter kleur, en losser weeffel. Deze wortel heeft geenen reuk en zeer weinig smaak op de tong; doch als hy doorgelikt wordt doet hy de keel aan

met een gevoel van hitte; en veroorzaakt eene overvloedige ontlasting van speeksel.

Jalappe, in zelfstandigheid ingenomen, tot de gifte van omtrent een half drachma (meer of min naar de omstandigheden van den Lyder) in bloedryke, of koude slymerige gestellen (c), is bevonden een kragtig, en doorgaands veilig buikzuiverend middel te zyn, dat zagtelyk werkende, zelden walging of krimpelingen veroorzaakt; welken anders maar al te dikwyls met de andere sterke buikzuiverende middelen verzeld gaan. In Miltziekten (d), en heete galagtige gesteldheden (e) maakt het sterke krimpelingen, als de *Jalappe* goed is; maar heeft zelden goede uitwerking als een buikzuivering. Een *Uittreksel* (f), met water gemaakt, purgeert byna altyd, maar weinig; en heeft ter zelve tyd groote uitwerking door de pis: de wortel, die na deeze bewerking overblyft, maakt geweldige krimpelingen. De zuivere *Hars*, met geest van wyn bereid, veroorzaakt de geweldigste krimpelingen, en andere schrikkelijke toevallen, maar wordt nauwlyks in 't geheel buikzuiverende bevonden: met Suiker of amandelen tot eene amandelmelk gestampt, of in geest ontbonden en met Syroop vermengd, purgeert zy overvloedig in eene geringe gifte, zonder veele ontsteltenis van 't lichaam te veroorzaaken: het gedeelte van de *Jalappe*, dat na de afscheiding van de *Hars* overblyft, levert een *Uittreksel* aan water uit, welk geene uitwerking heeft als een buikzuiverend middel, maar kragtig op de pis werkt. Deszelfs Winkelbereidingen zyn een *Uittreksel* met water en wyn gemaakt [L. E.], eene *Hars* [E.] een enkel *Aftreksel* (g) [L. E.], en een saamengesteld *Aftreksel*, [E.]. En het *Uittreksel* is de grondslag van eene soorte van de buikzuiverende pillen [E.]

Frederik Hoffman waarschuwt byzonderlyk tegen het geeven van dit geneesmiddel aan kinderen, en verzeekert ons, dat het den eerlust zal verdryven, het lichaam verzwakken, en mogelyk den dood veroorzaaken. Doch deeze vermaarde Geneesheer was, in dit stuk, waar-

(v) *Succinum*. (x) *Aëmata humoralia*. (y) *Expectoratio*. (z) *Dysenteria*. (a) *Convulsus*. (b) *Bryonia*. (c) *Habitus plethorici*, & *phlegmatici*. (d) *Morbi hypochondriaci*. (e) *Temperamenta biliosa*. (f) *Extractum*. (g) *Tinctura simplex*.

waarſchynelyk bedrogen: want kinderen, welker vaten ſlap, en het voëdfel zagt en vogtig zyn, verdragen deeze ſoorte van geneesmiddelen, gelyk *Geoffroy* aanmerkt, veel beeter dan volwaſſenen.

JAPONICA TERRA, ſive *Catachu* [L. E.]. *Japanſche* Aarde, oneigentlyk zoo genaamd; dewyl het noch een Aarde, noch een voortbrengſel van *Japan* is; maar een verdikt ſap van een plantgewas, dat in Ooſtindien bereid wordt, uit de vrugt, naar men meent, van den *Areca* Palmboom. Het is droog en vergruisbaar, van buiten roodagtig van kleur, van binnen glanzig donker bruin, byna zwart, met eenigen rooden weerſchyn. Als het zuiver is, ontbindt het geheel en al in water, en byna geheel in verbeeterden Geeft van wyn: doch zoo als men het doorgaands vindt, blyft 'er eene groote menigte zandige ſtoffe in beide deeze ſcheivogten over. Dit geneesmiddel is een zagt ſaamentrekkend (b) middel, en als zodanig menigmaal gebruikt in Buikloopen (i), Vloeiingen van de Baarmoeder (k), in ſlapheid en zwakheid der Ingewanden (l) in 't algemeen, en in hoefſten, die uit het afloopen van dunne ſcherpe vogten voortkoomen. Deſzelfs ſmaak is veel aangenaamer, dan die van de meeste andere zelfſtandigheden van deezen rang; eenigen tyd gekaauwd zynde laat het eene zoetheid na in den mond. De Koekjes (m), en het Aftreksel (n), die in de winkels gehouden worden, zyn de fraaiſte bereidingen van het zelve. Het geeft ook den naam aan een Winkel Conſerf (o) [E.], en is een innengſel in het ſaamengeſtelde poeder van Amber (p), *Mitbridaat* en *Theriaca*. [L.].

JASMINI flores: *Jasmini vulgatiore flore albo*. C. B. *Jasmy*n: de bloemen 'er van.

Dit is een klein boompje, dat gemeenlyk in onze tuinen geplant wordt. De Bloemen hebben een ſterken reuk, die by de meeste Menſchen wel gevalt, doch voor ſommigen onaan-

genaam is: uitgeperſte Oliën trekken derzelve welriekendheid uit, door opgietinge (q); en water doet 'er iets van opryzen in diſtilleringe; maar wezendlyke Olie heeft men 'er tot nog toe niet van kunnen bekoomen: en het gediftilleerde water verliest zynen reuk, als het eenigen tyd bewaard wordt. Wat derzelve geneeskundige kragten aangaat; zoo verwacht de tegenwoordige praktyk 'er geheel geene van; desniettegenſtaande zyn ze aangepreezen geweest, als dat ze de verloffing bevorderen, zweeren der Baarmoeder geneezen enz.

IBERIDIS folia: *Lepidii gramineo folio, ſive iberidis Tourn.* Wilde-kers, Star-kers; het kruid.

Dit kruid ontmoet men in de Kruidtuinen: in ſmaak, reuk en geneeskragten, komt het met de Tuinkers (r) overeen. Het is byzonderlyk aangepreezen geweest, tot uitwendig gebruik tegen de Heupjicht (s), en hier van daan de Engeliſche naam der plante, van *Sciatica Crefſel*.

ICHTHYOCOLLA. [E.]

Dit is eene vaſte kleeverige zelfſtandigheid, die van eene groote ſoorte van Viſch, in de Muſcoviſche Zeeën gevangen, verkreegen wordt. De huid en eenige andere deelen van dit water dier worden in water gekookt, het afkookſel tot eene zekere vaſtheid verdikt, en dan uitgegooten om het tot koeken te maaken; deezen worden of verder gedroogd, tot datze geheel droog zyn, of, terwyl ze nog zagt zyn, in ſtukken geſneeden, die naderhand ſaamen geboogen of opgerold worden tot ronde rollen, paerdeſchoenen, en andere gedaanten. Deeze lym wordt meer gebruikt tot de Werktuigkunde, dan in de Geneeskunſt. Men kan ze ingeeven in eenen dunnen ſcherpen ſtaat der ſappen, even als de ſlymen en gommen van plantgewaſſen; mits dat men acht geeve op derzelve verſchillende geſchiktheid tot verrotting.

IM-

(b) *Adstringens.* (i) *Aloini fluxus.* (k) *Profluvia uterina.* (l) *Laxitas & debilitas viscerum.* (m) *Troches.* (n) *Tinctura.* (o) *Confectio officinalis.* (p) *Pulvis succini Compositus.* (q) *Infusa.* (r) *Nasturtium.* (s) *Sciatica.*